

Pobl, Cartrefi a Gwasanaethau

Dull rhanbarthol i fynd i'r afael â digartrefedd yng Ngogledd Cymru

RHAGFYR 2018

Chartered
Institute of
Housing
Cymru

CONWY
CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
COUNTY BOROUGH COUNCIL

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

wrexham
COUNTY BOROUGH COUNCIL
CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
wrecsam

CYNGOR
GWYNEDD
COUNCIL

CYNGOR
Sir y Fflint
Flintshire
COUNTY COUNCIL

Cyngor
sir ddinbych
denbighshire
County Council

Rhagair

Pan wnaethom drafod i ddechrau fel grŵp beth ddylid ei roi fel teitl i'r strategaeth hon, roedd cydnabyddiaeth dawel fod mynd i'r afael â digartrefedd ar draws y rhanbarth yn fwy na dim ond cynyddu'r cyflenwad o'r math cywir o dai.

Ydi, mae'r diffyg cyflenwad yn ffactor cyfrannol mawr i bobl sy'n datgan eu bod yn ddigartref, p'un a ydynt yn cysgu allan, rhai sydd ar restrau aros tai cymdeithasol, neu'r rhai sy'n cysgu ar sofffa ffrind heb unrhyw ragolwg o lety parhaol fforddiadwy.

Ond mae'r holl dystiolaeth o'r adolygiadau digartrefedd unigol, a gynhaliwyd gan chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru i lywio'r strategaeth hon, yn awgrymu eglurhad mwy cymhleth o ran pam mae cynifer yn cysgu allan neu'n aros i gael tŷ.

Mae'n golygu'r grwpiau penodol o bobl sydd angen cefnogaeth, y mathau o gartrefi sydd angen i ni eu darparu iddynt a'r gwasanaethau sy'n caniatáu iddynt fyw'n gynaliadwy yn y cartrefi hynny - Pobl, Cartrefi a Gwasanaethau.

Daeth themâu cyffredin i'r amlwg o ran y mathau o ddemograffeg sy'n datgan eu bod yn ddigartref, yn enwedig ein pobl ifanc, rhai ag anghenion cymhleth fel materion iechedd meddwl, a'r rhai sy'n gadael carchar.

Roedd yr adolygiadau hefyd yn nodi themâu cyffredin o ran y bylchau yn y mathau o lety, yn ogystal â'r bylchau o ran data i lywio dull strategol o fynd i'r afael â'r mater.

Yn olaf, gwnaeth y boblogaeth ar draws y rhanbarth ddangos gwir achosion eraill fel diwygio lles, diffyg ymyrraeth gynnar a diffyg cydweithredu gyda'r gwasanaeth iechedd, ac mewn rhai achosion rhwng meysydd gwasanaeth y cyngor.

Yn y bôn, mae'r strategaeth hon yn cydnabod nad oes gan ddigartrefedd, a'r materion sy'n ei achosi, unrhyw ystyriaeth i ffiniau awdurdodau lleol, ac os ydym wir am fynd i'r afael â'r mater hwn, mae angen i'r chwe chyngor gydweithio i uno data, gwasanaethau a datrysiadau. Mae'r ddogfen hon yn nodi strategaeth sy'n seiliedig ar gydweithio i gyflawni'r nod cyffredinol - dileu digartrefedd yng Ngogledd Cymru.

Matt Dicks

Cyfarwyddwr, CHI Cymru

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	4
1.1	Cefndir Deddfwriaetho	4
1.2	Ystyriaethau Deddfwriaethol a rheoliadol ychwanegol	4
1.3	Amcanion Allweddol	4
1.4	Darlun Digartrefedd Gogledd Cymru	5
2.	Y Dull Rhanbarthol	6
2.1	Cefndir	6
2.2.	Themâu ac Amcanion Allweddol a Rennir	7
2.2.1	Pobl	8
2.2.2	Cartrefi	9
2.2.3	Gwasanaethau	10
3.	Y Fframwaith Cydweithredol	11
3.1	Y Nod Stratego	11
3.2	Cynllun gwaith cydweithredol	11
3.2.1	Pobl	11
3.2.2	Cartrefi	12
3.2.3	Gwasanaethau	13
4.	Canlyniadau	14
5.	Monitro a Gwerthuso	14
	Atodiad A	14
	Atodiad B - Cynllun Gwaith Rhanbarthol	16

1. Cyflwyniad

1.1 Cefndir Deddfwriaethol:

Mae Rhan 2 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014 yn rhoi dyletswydd statudol ar bob awdurdod lleol yng Nghymru i gynnal adolygiad o ddigartrefedd a ffurfio strategaeth digartrefedd.

Mae strategaeth digartrefedd, dan adran 50 y Ddeddf, yn strategaeth ar gyfer cyflawni'r amcanion a ganlyn yn ardal yr awdurdod tai lleol:

- atal digartrefedd;
- sicrhau bod llety addas yn neu y bydd ar gael i bobl sydd yn neu a allai fod yn ddigartref;
- sicrhau bod cefnogaeth foddhaol ar gael i bobl sydd yn neu a allai fynd yn ddigartref.

1.2 Ystyriaethau Deddfwriaethol a rheoliadol ychwanegol:

Wrth baratoi'r strategaeth hon, mae partneriaid wedi cyfeirio at y pethau a ganlyn a rhoi ystyriaeth iddynt:-

- Cynllun Digartrefedd 10 Mlynedd
- Llwybr Tai Cenedlaethol ar gyfer Cyn Staff Gwasanaeth
- Llwybr Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Digartrefedd i Blant, Pobl Ifanc ac Oedolion yn yr Ystâd Ddiogeledd
- Atal Digartrefedd a Hyrwyddo Annibyniaeth: Llwybr Cadarnhaol tuag at fyd Oedolion
- Gorchymyn Digartrefedd (Addasrwydd Llety) (Cymru) 2015
- Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2015 ac Asesiad o Anghenion Poblogaeth
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac Asesiad o Les
- Cynlluniau Strategol Rhanbarthol
- Deddf Cydraddoldeb (Cymru) 2010
- Rheoliadau Dyrannu Tai a Digartrefedd (Cymhwysra) (Cymru) 2014
- Cod Canllawiau i Awdurdodau Lleol ar Dyrannu Llety a Digartrefedd, 2016
- Diwygiadau Budd-daliadau Lles

1.3 Amcanion Allweddol:

Nod y strategaeth hon yw mynd i'r afael ag achosion sylfaenol digartrefedd, p'un ai cysgu allan, lleihau nifer sydd ar y rhestr aros tai cymdeithasol, lleihau nifer pobl sy'n cysgu ar soffas ffrindiau, ac unrhyw fath arall o ddigartrefedd, gyda'r nod yn y pen draw o sicrhau ei fod yn dod i ben yng Ngogledd Cymru. Ar ôl cynnal Adolygiad Digartrefedd ym mhob ardal awdurdod lleol, bydd y chwe awdurdod ar draws y rhanbarth yn cyrraedd y nod hwnnw drwy gyflawni'r amcanion allweddol a ganlyn:

- Datblygu dull rhanbarthol i fynd i'r afael â digartrefedd yng Ngogledd Cymru
- Rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth
- Datblygu gwasanaethau a rennir a chydweithredu lle bo'n bosibl
- Datblygu gwell dealltwriaeth o achosion digartrefedd drwy gasglu data mewn ffordd well ar draws y rhanbarth
- Lleihau digartrefedd yng Ngogledd Cymru

1.4 Darlun Digartrefedd Gogledd Cymru

Hwn oedd darlun digartrefedd yng Ngogledd Cymru ym mis Gorffennaf 2018:

Nifer ar Rhestr Aros Aelwydydd
yng Ngogledd Cymru

7,022

75%

o bobl ddigartref sydd angen llety 1
ystafell wely, ond dim ond ??% o stoc
presennol sydd ag un ystafell wely

509

mewn Llety
Dros Dro

84

yn cysgu allan

Mae dau draean

o bobl Cymru yn credu y dylai Llywodraeth
Cymru ddarparu cartref o ansawdd da i bawb

2. Y Dull Rhanbarthol

2.1 Cefndir

Nododd Comisiwn Williams ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus, a adroddodd yn 2014:

“Mae cydberthnasau yn y sector cyhoeddus yng Nghymru yn rhy gymhleth ac nid yw’r cymhlethdod hwn yn gwneud unrhyw les i Gymru. Rhaid symleiddio strwythurau, cydberthnasau a chyfrifoldebau cyrff sector cyhoeddus Cymru, a’r partneriaethau rhyngddynt, a rhaid egluro eu hatebolrwydd a manteisio ar y synergeddau rhyngddynt.”

Ac:

“Mae angen sicrhau newid sylweddol i berfformiad a darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.”

Mae’r Comisiwn hefyd yn argymhell lleihau nifer y cynghorau er mwyn symleiddio darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Er bod Llywodraeth Cymru wedi ymatal rhag ad-drefnu, mae dull cydweithredol wedi parhau i lywio ei hagenda o ran darparu gwasanaethau cyhoeddus ers i’r comisiwn gyhoeddi ei adroddiad.

Ym mis Mehefin 2017, gwnaeth Penaethiaid Tai chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru, ynghyd â Sefydliad Tai Siartredig Cymru, ymrwymo i gydweithio i ddatblygu strategaeth digartrefedd rhanbarthol.

Sefydlwyd gweithgor a dechreuwyd cyfathrebu â Llywodraeth Cymru. Cytunodd Llywodraeth Cymru i’r dull rhanbarthol a amlinellir yn y ddogfen yn **Atodiad A**, os bydd pob un o’r chwe awdurdod lleol yn y rhanbarth yn mabwysiadu / cofrestru i’r strategaeth rhanbarthol.

2.2 Themâu ac Amcanion Allweddol a Rennir

Mae'r adolygiadau lleol wedi'u cynnal ac mae themâu cyffredin a meysydd gweithredu allweddol wedi'u nodi ar draws y rhanbarth:

2.2.1 Pobl

Materion allweddol

Digartrefedd ieuenctid

Sicrhau bod pobl ifanc yn cael y wybodaeth gywir drwy wahanol lwyfannau cyfryngau cymdeithasol

Camddealltwriaeth/diffyg gwybodaeth am ddarpariaeth gwasanaeth ymhlith pobl ifanc

Yr effaith ar bobl ifanc a'u hanghenion tai, pan fydd bywyd teuluol yn cyrraedd argyfwng

Egluro beth a olygwn wrth bobl ifanc a deall anghenion gwahanol grwpiau o bobl ifanc fel:- e.e. pobl ifanc 16-17 oed mewn llety gwely a brecwast, pobl 20-35 oed mewn llety un ystafell wely - diffyg dealltwriaeth o ran pam mae gwahanol grwpiau yn datgan eu bod yn ddigartref

Methu nodi pobl ifanc mewn perygl ar gam cynharach - e.e. agenda pobl ddiamddiffyn/ACES - ac angen i ddarparu rhagor o wasanaethau cydgysylltiedig, e.e. gwasanaethau plant ddim yn cyfathrebu gyda thai ar gam cynharach

Prinder llety a rennir a llety un ystafell wely
Prinder math cywir o lety

Nid yw llawer o bobl ifanc yn barod am denantiaeth - h.y. nid ydynt yn ariannol llythrennog, ddim wedi cael profiad o fyw'n annibynnol

Pobl sy'n cysgu allan

Mae niferoedd yn cynyddu

Diffyg math cywir o lety - e.e. llety mewn argyfwng

Dull elusen heb ei gydlynu ar draws yr ardal leol a'r rhanbarth, e.e. gwaith da â chanlyniadau anfwriadol sy'n achosi materion ymhellach ar hyd y daith tai ar lefel leol a rhanbarthol

Mynd i'r afael â'r "diwylliant cyffuriau ac alcohol" - nid oes cyfran yn defnyddio eu llety oherwydd diwylliant cyffuriau. Mae defnyddwyr cyffuriau yn llai tebygol o ddefnyddio llety gwarchod brys

Diffyg cefnogaeth i bobl â materion iechyd meddwl

Ansicrwydd am ddyfodol cyllid Cefnogi Pobl

Anghenion cymhleth	<p>Diffyg diffiniad clir o beth yw ystyr Anghenion Cymhleth</p> <p>Diffyg cydlyniad o ran darpariaeth gwasanaeth</p> <p>Diffyg tai addasol a defnydd cydlynol o adnoddau ar draws y rhanbarth</p> <p>Ymrwymiad Llywodraeth Cymru i Raglen Cefnogi Pobl</p>
---------------------------	--

Rhai sy'n gadael carchar	<p>Llwybr Carcharorion - dim digon o adnoddau</p> <p>Diffyg cydweithredu ar draws y rhanbarth</p> <p>Nid yw o fewn Angen Blaenoriaethol bellach</p> <p>Diffyg llety addas ar gyfer rhai sydd wedi'u dyfarnu'n euog o danau bwriadol</p>
---------------------------------	---

2.2.2 Cartrefi

Materion allweddol

Tai yn gyntaf	<p>Prinder cyllid</p> <p>Diffyg Eglurder gan Lywodraeth Cymru o ran ei strategaeth tai yn gyntaf a beth mae'n ei olygu - ydi'n wariant iechyd a/neu dai?</p> <p>Diffyg awch gwleidyddol ar lefel leol mewn ardaloedd Awdurdod Lleol penodol</p>
----------------------	---

Gwell mynediad at wybodaeth - cyflenwad	<p>Llety i rai dan 35 oed</p> <p>Amharodrwydd canfyddedig y Sector Rhentu Preifat i gymryd tenantiaid ar fudd-daliadau lles</p> <p>Diffyg cefnogaeth tai ar gyfer tenantiaid y Sector Rhentu Preifat</p> <p>Ffioedd asiantaethau gosod o flaen llaw</p>
--	---

Llety dros dro

Pobl yn methu symud ymlaen
 Prinder math cywir o lety
 Rhy ddrud
 Angen asesiadau risg parhaus

2.2.3 Gwasanaethau

Materion allweddol

Atal/ymyrraeth

Mae ymyrraeth yn digwydd ar bwynt argyfwng - mae digartrefedd yn symptom, nid achos
 Diffyg dull cyfannol o ran atal ar draws adrannau Awdurdod Lleol - mae'n gyfrifoldeb ar bob adran i atal digartrefedd

Diwygio lles

Gweithredu'r agenda Diwygio Lles

Iechyd

Diffyg cydweithredu a gwasanaethau yn yr ardal leol ac ar lefel ranbarthol
 Diffyg dealltwriaeth o dai yn y sector iechyd

3. Y Fframwaith Cydweithredol

3.1 Y Nod Strategol

Yr ymrwymiad strategol craidd gan y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru yw creu diwylliant o gydweithredu gwell ar draws y rhanbarth, o ran mynd i'r afael â'r materion penodol sy'n achosi digartrefedd fel a amlinellir uchod.

Caiff yr agenda honno ei chynnwys yn null strategol pob awdurdod drwy fabwysiadu'r Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol fel a nodir yn y ddogfen hon.

Bydd pob awdurdod yn datblygu ei gynllun gweithredu lleol ei hun ar sail blaenoriaethau'r strategaeth ranbarthol, ac mae'r adran hon yn amlinellu lle gellir cydweithredu ar lefel ranbarthol.

3.2 Cynllun gwaith cydweithredol

Ar sail cydberthyniad themâu allweddol, mae meysydd allweddol o ran cydweithredu ar draws y rhanbarth wedi'u nodi:

3.2.1 Pobl

Digartrefedd leuencid:

- • Datblygu dull rhanbarthol i bobl ifanc o ran gwybodaeth am:
  - o Fod yn barod am denantiaeth
  - o Lles/Buddion llythrennedd ariannol
  - o Hyrwyddo Llwybr Cadarnhaol Pobl Ifanc at Dai
- Creu cysylltiadau gwell rhwng llety a chyfleoedd cyflogaeth
- Creu'r adnoddau cefnogaeth ac atal cywir i helpu i gynnal tenantiaeth

Pobl Sy'n Cysgu Allan:

- Creu canolfan gyswllt elusennau rhanbarthol i wella cysonder a darpariaeth strategol cefnogaeth
- Hyrwyddo Ap Streetlink a gwybodaeth am roi gwybod am ddigartrefedd a sut gall y cyhoedd gynorthwyo pobl ddigartref
- Newid diwylliant gwleidyddion o ran stereoteipiau o ran llety brys, llety a rennir a thai yn gyntaf
- Dod â setiau data ynghyd ar lefel ranbarthol i greu gwell dealltwriaeth o:
  - o Pam mae pobl yn gwrthod mathau penodol o lety
  - o Pam mae tenantiaethau yn dod i ben/Pam mae pobl yn datgan eu bod yn ddigartref
  - o Beth mae'r Sector Rhentu Preifat am ei gael o ran cefnogaeth a sut gallwn annog landlordiaid i osod eiddo i bobl sy'n hawlio Budd-daliadau Lles
- • Datblygu ymgysylltiad gwell gyda phobl sy'n cysgu allan i ddeall anghenion

Angen Cymhleth:

- Datblygu diffiniad pendant a rennir o Anghenion Cymhleth ar draws y rhanbarth
- Cydlynu'r defnydd o ymchwil ar draws y rhanbarth ac Awdurdodau Lleol unigol o ran data ar anghenion cymhleth
- Datblygu/defnyddio'r math cywir o dai
- Datblygu gwell cydweithredu ar draws adrannau awdurdod lleol o ran anghenion cymhleth

Rhai Sy'n Gadael Carchar:

- Cynyddu Adnoddau ar gyfer Llwybr Carcharorion drwy ddatblygu cytundeb dwyochrog ar draws y rhanbarth - creu rhwydwaith swyddogion Llwybr Carcharorion rhanbarthol
- Gwella gwaith monitro Llwybr Carcharorion a datblygu map data o'r effaith mae'n ei chael ar draws y rhanbarth

3.2.2 Cartrefi

Tai yn Gyntaf:

- Dull cydgysylltiedig o ran cyfathrebu i berswadio gwleidyddion lleol o rinweddau Tai yn Gyntaf
- Bwydo i raglen dreigl barhaus Llywodraeth Cymru i ddeall gweledigaeth LIC yn well
- Rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth

Gwell mynediad at wybodaeth - cyflenwad:

- Codi ymwybyddiaeth o Strategaeth Digartrefedd gydag adrannau eraill
- Cynnwys digartrefedd ar lefel strategol ar draws y rhanbarth
- Cynyddu cyflenwad addas a hygyrch
  - o Adeiladau newydd cymdeithasol
  - o Defnyddio mwy o stoc Sector Rhentu Preifat
- Datblygu cyfres o gymhellion ar draws y Rhanbarth i annog Landlordiaid i weithio gyda'r Gwasanaeth Digartrefedd
- Gweithio gyda'r Sector Rhentu Preifat i leihau canfyddiad negyddol o gymryd tenantiaid Budd-daliadau Lles
- Rhanbarthu dull cyfathrebu gyda landlordiaid Sector Rhentu Preifat
- Hyrwyddo porthol gwe Tai Teg ymhellach

Llety Dros Dro:

- Archwilio datrysiadau arloesol i lety dros dro
- Dysgu gan Awdurdodau Lleol nad ydynt yn defnyddio llety gwely a brecwast i ddiwallu anghenion llety dros dro - rhannu arfer gorau ar draws y rhanbarth
- Ymgyrch gyfathrebu i fynd i'r afael â chanfyddiadau'r cyhoedd am lety dros dro a'r bobl sy'n ei ddefnyddio
- Archwilio cytundeb lefel gwasanaeth rhanbarthol gyda darparwyr gwely a brecwast

3.2.3 Gwasanaethau

Atal/Ymyrraeth:

- Creu set ddata traws-ranbarthol i roi gwybod yn well pam mae pobl yn datgan eu bod yn ddigartref
- Codi ymwybyddiaeth ymhlith gwasanaethau statudol mewn awdurdodau lleol i ddeall y gall ymyrraeth gynharach atal digartrefedd yn y dyfodol
- Creu map rhanbarthol o'r adnoddau atal sydd ar gael ar lefel leol a rhanbarthol
- Rhannu gwasanaethau gwybodaeth ar draws y rhanbarth
- Rhannu adnoddau hyfforddiant ar draws y rhanbarth

Diwygio Lles:

- Datblygu canolfan ymyrraeth gynnar ranbarthol
- Sefydlu grŵp arfer gorau rhanbarthol
- Cau bylchau data i ddeall effaith sancsiynau ar ddigartrefedd yn well
- Rhannu protocolau cyn achosion o droi allan

Iechyd a Gofal Cymdeithasol:

- Dangos budd-cost buddsoddiad mewn tai a'r agenda digartrefedd yn well o ran arbedion i'r gwasanaeth iechyd drwy rannu arfer gorau
- Creu llais uwch ar gyfer tai ar Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus

4. Canlyniadau

Nod y strategaeth hon yn y pen draw yw lleihau digartrefedd a gweithio tuag at ei ddileu ar draws Gogledd Cymru, wedi'i fesur yn erbyn system werthuso (gweler adran 5).

5. Monitro a Gwerthuso

Mae grŵp Cyflawni ar gyfer Digartrefedd Rhanbarthol wedi'i sefydlu i weithredu'r strategaeth a'r cynllun gweithredu rhanbarthol. Mae'r grŵp yn cynnwys arweinwyr Strategaeth Tai o'r 6 Awdurdodau Lleol ac yn cwrdd bob chwarter. Pan fo angen bydd is-grwpiau yn cael eu sefydlu i gyflawni rhai o'r gweithredoedd, bydd aelodaeth yr is-grwpiau yn cynnwys y partneriaid perthnasol a bydd y grŵp yn penderfynu ar ba mor aml y cynhelir y cyfarfodydd.

Mae'r cynnydd a wneir yn erbyn y Cynllun Gweithredu Rhanbarthol yn cael ei gyflwyno bob chwarter i bob Partneriaeth Strategol Tai yr Awdurdod Lleol sydd yn goruchwyllo'r gwaith o weithredu Strategaeth Tai Lleol a strategaethau perthnasol yr ALL. Rôl y Bartneriaeth Strategol Tai ALL yw cydlynu a chryfhau gweithgareddau yn gysylltiedig â thai ar draws yr holl wasanaethau a sefydliadau partner.

Bydd adroddiad blynyddol yn cael ei baratoi yn manylu'r cynnydd a wneir yn erbyn y cynllun gweithredu rhanbarthol a bydd pob Awdurdod Lleol yn cyflwyno eu hadroddiad i'r Pwyllgor Craffu Economi a Chynllun. Bydd yr ALL hefyd yn cynnwys cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Gweithredu lleol o fewn yr adroddiad ac yn sicrhau ei fod ar gael yn gyhoeddus ar-lein ar wefan yr ALL.

Atodiad A

Amlinelliad - Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol Gogledd Cymru

Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 wedi cyflwyno'r newidiadau mwyaf sylfaenol i ddeddfwriaeth digartrefedd ers cyflwyno Deddf Tai (Pobl Ddigartref) 1977. Ochr yn ochr â'r ddyletswydd statudol arloesol sy'n gysylltiedig ag atal digartrefedd, mae'r Ddeddf hefyd wedi cyflwyno, am y tro cyntaf, dyletswydd statudol ar awdurdod tai lleol i gynnal Adolygiad Digartrefedd ac i gynhyrchu Strategaeth Digartrefedd, a chaiff y strategaeth ei chyhoeddi erbyn diwedd 2018.

Pe bai awdurdodau lleol Gogledd Cymru yn cynhyrchu Strategaethau Digartrefedd unigol; byddai'r rhain yn cynnwys nodau ac amcanion tebyg. Felly, gwnaeth Penaethiaid Tai Gogledd Cymru argymhell bod chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru yn cydweithio i gynhyrchu a chyhoeddi Strategaeth Digartrefedd Rhanbarthol ar y cyd.

Cytunodd CHI Cymru i weithredu fel hwyluswyr ar gyfer y prosiect a gwnaethant gyfarfod gydag arweinwyr prosiect o'r awdurdodau lleol ar 25 Hydref i ddatblygu dull a chynllun gwaith.

Gallai manteision strategaeth o'r fath gynnwys:

- The potential for local authorities to collaboratively procure and deliver homelessness services will be enhanced. There will also be increased opportunity for the development of more effective working with key partner organisations, such as, Health Service, i.e., who operate on a regional basis.
- Bydd y posibilrwydd i awdurdodau lleol gaffael a darparu gwasanaethau digartrefedd ar y cyd yn cael ei wella. Bydd rhagor o gyfle i ddatblygu gweithio mwy effeithiol gyda sefydliadau partner allweddol hefyd, fel y Gwasanaeth Iechyd, h.y. sy'n gweithredu ar sail ranbarthol.
- Bydd dull mwy cyson ymhlith awdurdodau lleol gyda'u dehongliad a gweithrediad o'r ddeddfwriaeth digartrefedd, h.y., camau rhesymol, ac o ran darparu gwasanaethau digartrefedd ar draws ardal Gogledd Cymru. Bydd hyn yn helpu i leihau'r potensial am amrywiad o ran argaeledd a darpariaeth gwasanaethau ar draws y rhanbarth.
- Bydd awdurdodau lleol yn gallu datblygu dealltwriaeth fwy eang a manwl o faterion rhanbarthol, a chael dealltwriaeth well o faterion mae awdurdodau cyfagos yn eu hwynebu.
- Bydd rhagor o gyfleoedd i awdurdodau rannu eu hadnoddau a'u harbenigedd a gwasanaethau arbenigol. Cydnabuwyd hefyd y byddai cydweithredu gwell ymhlith awdurdodau lleol, er enghraifft, gyda rheolaeth achosion MAPPA.
- Bydd sefydlu cyd-ddealltwriaeth a dull rhanbarthol tuag at atal/mynd i'r afael â digartrefedd yn arwain at awdurdodau lleol, gyda'u partneriaid, yn cael dylanwad cryfach, mwy cadarnhaol ar ddatblygiad polisi Llywodraeth Cymru yn y dyfodol, yn benodol o ran materion tai, digartrefedd a chefnogi pobl.

Dull:

- Bydd pob cyngor yn cynnal adolygiadau lleol a datblygu cynllun gweithredu lleol
- Caiff cynlluniau lleol eu dadansoddi, a chaiff themâu cyffredin a meysydd cydweithredu eu nodi i ddatblygu strategaeth ranbarthol ddrafft a chynllun gweithredu
- Ymgynghori ar strategaeth ranbarthol ddrafft a chynllun gweithredu (gwleidyddol a thraws-sector)
- Cyhoeddi strategaeth ranbarthol derfynol a chynllun gweithredu

Atodiad B - Cynllun Gwaith Rhanbarthol

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Pobl Digartrefedd leuenctid	Datblygu dull cyson ar draws Gogledd Cymru i gefnogi pobl ifanc i: (1) Fod yn barod am denantiaeth. (2) Cynnal eu tenantiaeth	Mapio gwasanaethau presennol ar gael i gefnogi pobl ifanc ym mhob Sir. Casglu gwybodaeth am y Llwybr Sengl (ac unrhyw ddulliau eraill sydd ar gael) i adnabod y galw am wasanaethau cefnogi ym mhob Sir. Awdurdodau Lleol i rannu prosesau atgyweirio presennol gyda phartneriaid i wneud y mwyaf o'r defnydd o wasanaethau ar gael ac enghreifftiau o arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio. Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar sut i ddatblygu cynlluniau personol effeithiol i bobl ifanc.	Bydd pob ALI yn cynnig cynlluniau personol cadarn i bobl ifanc sydd yn cynnwys cymorth i gael mynediad i hyfforddiant a chyfleoedd cyflogaeth a datrys unrhyw achosion o ddyled a rheoli arian cyn cynnig am denantiaeth.
Pobl Sy'n Cysgu Allan	Darparu gwasanaeth cyson ar draws Gogledd Cymru sydd yn ymateb i bobl sy'n cysgu allan.	Datblygu cynllun cyfathrebu rhanbarthol i hyrwyddo Cyswilt Stryd. Datblygu pecyn gwaith ymgysylltu rhanbarthol i wella'r broses o gyfathrebu gyda phobl sy'n cysgu allan i wella eu hanghenion. Pob ALI i ddatblygu eu gwasanaethau allgymorth yn seiliedig ar angen lleol a rhannu arfer da i sicrhau dull cyson.	Gwella ymrwymiad gyda'r rheiny sydd â ffordd o fyw yn seiliedig ar y stryd i leihau'r angen o gysgu allan. Gwella cysondeb a darparu cymorth i bobl sy'n cysgu allan.

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Anghenion Cymhleth	Datblygu dull cydlynol i ymateb i gwsmeriaid gydag anghenion cymhleth.	Cytuno ar beth yw diffiniad anghenion cymhleth ar draws y rhanbarth. Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Anghenion cymhleth y cwsmeriaid yn cael eu cwrdd.
Pobl sy'n gadael carchar	Parhau i gynnig Datrysiadau Tai i bobl sy'n gadael carchar cyn eu rhyddhau er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd i gydweithio i sicrhau defnydd effeithiol o adnoddau.	Datblygu cytundeb cytbwys ar draws y rhanbarth. Rhannu data monitro a datblygu map data o'r effaith mae'n ei chael ar draws y rhanbarth.	Cynyddu'r adnoddau ar gyfer Llwybr Carcharorion
Cartrefi			
Tai yn Gyntaf	Mewn cydweithrediad bod yn arloesol wrth ymateb i anghenion llety i gwsmeriaid.	Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Gweithredu dull llwyddiannus i 'Tai yn Gyntaf' ym mhob ardal awdurdod lleol.
Gwell mynediad at lety	Datblygu dull rhanbarthol i wella mynediad i'r sector rhentu preifat.	Datblygu dull cyson i gynlluniau cymhelliant landlord ar draws y rhanbarth.	Gwella mynediad i lety yn y sector rhentu preifat.
Llety dros dro	Archwilio atebion arloesol yn rhanbarthol i leihau'r gost o lety dros dro.	Rhannu data ac arfer da. Adnabod meysydd i gydweithio.	Costau gostyngol i ALI.

Thema	Cam gweithredu	Tasg	Allbwn
Gwasanaethau Atal	Darparu gwasanaeth cyson ar draws Gogledd Cymru sydd yn ymateb i'r Ddeddf Tai (Cymru) 2014.	Mapio adnoddau atal sydd ar gael ar lefel leol a rhanbarthol Hyfforddi swyddogion rheng flaen ar adnoddau atal sydd ar gael.	Gwell dealltwriaeth o'r rheswm pam fod pobl yn datgan eu bod yn ddigartref.
Lliniaru Diwygio'r Gyfundrefn Les	Datblygu dull cydweithredu i leihau'r effaith o Ddiwygio'r Gyfundrefn Les ar hawlwyf oedran gweithio wedi eu heffeithio gan y Credyd Cynhwysol.	Sefydlu grŵp arfer gorau rhanbarthol a rhannu data i ddeall yr effaith o Ddiwygio'r Gyfundrefn Les yn well (gan gynnwys effaith sancsiynau) a datblygu mesurau lliniaru effeithiol. Rhanbartholi protocolau cyn achosion o droi allan	Lleihau'r effaith ar gwsmeriaid a gwasanaethau cyhoeddus.
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	Datblygu trefniadau gwaith agosach gyda'r Gwasanaethau Iechyd.	Adnabod meysydd i gydweithio.	Creu'r cysylltiadau rhwng iechyd a thai.